

Barns och ungas perspektiv och delaktighet i beslutsprocessen

KS 2015/1309

Beslutat av kommunfullmäktige den 29 maj 2017.

Ett inriktningsdokument beskriver den långsiktiga politiska viljan inom ett visst område. Det är ett styrande dokument som gäller för alla kommunens kontor, nämnder och bolag.

Dokumentet har tagits fram av en politisk grupp tillsammans med tjänstepersoner från olika kontor. Barn i årskurs sju och åtta har bidragit med tankar och reflektioner. Några av deras tankar visas som pratbubblor i dokumentet.

Barn och unga är en resurs för Norrköpings kommun

I Norrköpings kommun ser vi dig som är barn och ungdom som en resurs för samhällets utveckling. Vi ser dig som handlingskraftig och kompetent. I Norrköpings kommun ska du som är barn och ungdom ha möjlighet att påverka när beslut fattas.

Norrköping växer och det gör det särskilt viktigt att du som är ung får möjlighet att vara delaktig. Du ska leva länge med kommunens beslut. Arbetet med barns och ungas perspektiv och delaktighet är långsiktigt och år 2035 är Norrköping en plats där ”alla barn och ungdomar mår bra och har framtidstro”. Så står det i kommunens övergripande vision, Vision 2035.

”Det är viktigt att få vara med och lära sig bestämma, om några år är det ju vi som ska bestämma!” Elev, årskurs 8

”Barn är vuxna som håller på att växa upp. Får vi inte vara med och bestämma blir det kaos!” Elev, årskurs 7

Vi utgår från nationella beslut

Sveriges riksdag vill att de som bestämmer i Sverige ska ta extra hänsyn till barn och unga när beslut fattas. År 2010 beslutade Sveriges riksdag om en barnrättsstrategi och år 2014 om en särskild ungdomspolitik.

Barnrättsstrategin är till för dig som är mellan 0 och 18 år. Barnrättsstrategin säger att du:

- har rätt till skydd och stöd
- har rätt att bli respekterad som fullvärdig medborgare

Ungdomspolitiken är till för dig mellan 13 och 25 år. Ungdomspolitiken säger att du:

- har rätt till goda levnadsvillkor
- har rätt att få stöd att bli självständig

Gemensamt för både barnrättsstrategin och ungdomspolitiken är att du som är barn och ungdom har rätt till delaktighet i frågor som påverkar din livssituation.

Norrköpings kommuns arbete med barns och ungas perspektiv och delaktighet i beslutsprocessen utgår från riksdagens barnrättsstrategi och ungdomspolitik och handlar om dig som är upp till 25 år.

Vi förverkligar barnkonventionen

Sverige skrev 1990 under FN:s konvention om barns rättigheter, som också kallas barnkonventionen. I grund och botten handlar det om mänskliga rättigheter där alla människor är lika mycket värda oavsett ålder.

Fyra av barnkonventionens artiklar kallas för vägledande principer. Det betyder att vi ska ta hänsyn till dem när beslut fattas i Norrköpings kommun.

- Artikel 2 - Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Artikel 3 - Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barn.
- Artikel 6 - Barnet har rätt till liv, överlevnad och utveckling.
- Artikel 12 - Varje barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikt ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad.

Du som är barn är bärare av rättigheter. Vi i Norrköpings kommun har en skyldighet att se till dina rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Det betyder att vi ska tänka på vad som är bäst för dig när vi fattar beslut, att du ska få vara delaktig och att du har rätt att säga hur du vill ha det.

”Vi är också medborgare och upplever saker på vårt sätt. Det är viktigt att få vara med tidigt och ha åsikter så man lär sig.” Elev, årskurs 8

”Det är viktigt att barn och unga får vara med och bestämma så saker anpassas efter alla åldrar.” Elev, årskurs 7

Alla barn och unga

Alla barn och unga, oberoende av förutsättningar och livssituation, omfattas av det här dokumentet.

Det betyder att du har samma rätt till delaktighet i beslutsprocessen oavsett vilket kön du har, vilken åldersgrupp du tillhör, vilka funktionsvariationer du har, vilka socioekonomiska förutsättningar din familj har, vilket land du är född i, vilken del av kommunen du bor i, vilken sexuell läggning du har eller vilken som är din könsidentitet.

Vi i Norrköpings kommun ser dina individuella förutsättningar som en resurs och en tillgång.

Delaktighet på olika sätt i olika frågor

Delaktighet skapas utifrån barns och ungas egna förutsättningar. Det innebär att er delaktighet i beslutprocessen ser olika ut beroende på vilket beslut som ska fattas. På vilket sätt du som barn och ungdom är delaktig samt vilken metod för delaktighet som används bedöms både utifrån individens respektive målgruppens ålder och mognad. Oavsett vilken metod som används är det vuxenvärldens ansvar att säkerställa att individen som tillfrågas förstår. Det är till exempel stor skillnad mellan ett beslut som rör barn i förskoleålder och beslut som rör unga i gymnasieålder.

När beslut fattas i Norrköpings kommun använder politiker och tjänstepersoner **barnperspektiv och ungdomsperspektiv**. Det gäller alla beslut eftersom all kommunal verksamhet har betydelse för barn och unga. Vid beslut som rör barn och unga direkt använder vi dessutom **barns och ungas perspektiv**. Det betyder att du som är barn och ungdom själv är direkt delaktig i beslut som rör dig utan att vuxna tolkar eller för din talan.

Barns och ungas delaktighet gäller beslut både för enskilda individer och på övergripande nivå. Exempel på beslut som fattas nära individen kan vara när något bestäms i ett klassrum eller beslut om ekonomiskt bistånd. Beslut på övergripande nivå kan till exempel handla om samhällsplanering eller hur vi skapar trygghet i staden.

Barns och ungas delaktighet gäller också beslut om fysiska och sociala miljöer. Fysiska och sociala miljöer handlar å ena sidan om hur lekparker, parker och det offentliga rummet planeras och å andra sidan om hur barns och ungas livsvillkor påverkas i form av social och psykisk hälsa. Beslutsprocessen handlar alltså om allt från att de politiska förslagen utformas, till att besluten förverkligas i verksamheten.

Barns och ungas delaktighet utifrån ålder och mognad skapar tidigt en förståelse och medvetenhet om vad demokrati innebär och vilka möjligheter och rättigheter du som barn och ungdom har som invånare i samhället, nu och i framtiden.

”Om jag fick bestämma skulle det vara mindre tolerans mot mobbning.” Elev, årskurs 7

”Om jag fick bestämma skulle jag vilja förändra attityden och språket i skolan. Jag vill vara med och se till att alla mår bra på skolan.”
Elev, årskurs 7

Uppföljning och återkoppling

Barns och ungas perspektiv och delaktighet ska vara en naturlig del av kommunens arbete. Varje politisk nämnd ska ta hänsyn till det här dokumentet i det årliga arbetet med uppdragsplanen. På det sättet blir innehållet en del av kommunens styrmodell.

Dessutom ska årliga uppföljningsaktiviteter av inriktningsdokumentet ske på kommunövergripande nivå. Aktiviteterna ska göra olika delar av kommunen delaktiga och lyfta goda exempel.

Förutom den kommunövergripande uppföljningen görs det största arbetet med barns och ungas delaktighet ute i organisationen på respektive kontor. Du som barn och ungdom ska få återkoppling i de frågor du varit delaktig i. Tjänstepersoner och politiker som involverar dig i beslutsprocessen ansvarar för att du får återkoppling.